

Keuzelijst biografieën en familiegeschiedenissen Senia, seizoen 2020-2021

Het aantal pagina's, dat genoemd wordt, is exclusief bronvermelding, noten, register, etc.

NIEUWE TITELS

Bart van Es - *Ver-geet-mij-niet. Over het verborgen leven van een Joods meisje.* B20-01, *De Bezige Bij*, 2018, 302 p., € 22,99/€ 6,99

De Joodse Lientje was ondergedoken bij de grootouders van de in Engeland opgegroeide hoogleraar Bart van Es. Toen hij haar poëziealbum vond, ging hij naar haar op zoek. De inmiddels 80-jarige Lientje woont in Amsterdam. Haar verhaal is bijzonder en ook typerend. Ze verhuist van de ene familie naar de andere, is dienstmeisje en wordt zelfs misbruikt. Ze beschouwt de familie Van Es in Bennekom als eigen, maar hoort er toch niet echt bij. Dat blijkt later bij de dood van haar pleegmoeder.

Van Es, die het boek in het Engels schreef onder de titel *The Cut Out Girl*, laat zien wat onderduiken deed met zowel het meisje als de gezinnen. Hij beschrijft ook de zoektocht in het voor hem inmiddels onbekende Nederland. In Engeland kreeg het boek diverse literaire prijzen.

Dit is niet het zoveelste oorlogsboek over een Joods ondergedoken meisje, maar een zoektocht van een Engelse Nederlander naar wat onderduiken doet met kinderen.

Roxanne van Iperen - *'t Hooge Nest*
B20-02, *Lebowski*, 2018, 384 p., € 21,99/€ 4,99

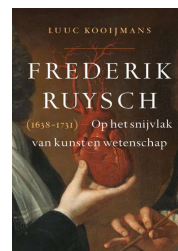
Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn de twee Joodse zussen Janny en Lien Brilleslijper actief in het verzet in Amsterdam en Den Haag. Als het net zich rond hen begint te sluiten, moeten ze onderduiken. Ze komen terecht in 't Hooge Nest, een villa verscholen in de bossen van 't Gooi. Spoedig zal het huis onder hun leiding uitgroeien tot één van de

grootste onderduikadressen in Nederland. Terwijl de laatste Joden in het land worden opgejaagd, gaat het leven van enkele tientallen onderduikers zo goed en zo kwaad als het gaat door, pal onder de neus van NSB-buren en nazikopstukken. Als het einde van de oorlog in zicht is, wordt het Nest verraden en de familie Brilleslijper belandt met het laatste transport in Auschwitz, samen met de familie Frank.

't Hooge Nest is een verhaal over moed, verraad en menselijkheid in barbaarse tijden, en brengt een ongekende geschiedenis met kracht tot leven.

Luuc Kooijmans - *Frederik Ruysch (1638-1731). Op het snijvlak van kunst en wetenschap.* B20-03, *Lias*, 311 p., € 24,95

Drie eeuwen voor Body Worlds bestond er al een wereldberoemde anatomische expositie: het museum van Frederik Ruysch aan de Amsterdamse Bloemgracht. Ruysch ontdekte een preparatietechniek waarmee hij wist te bereiken dat de anatomie niet langer huiver en walging opwekte, maar bewondering en vertedering. Bezoekers van zijn museum konden nauwelijks geloven dat de door hem geprepareerde lichamen niet gewoon lagen te slapen.

Bijna net zo ongelofelijk is het dat zijn preparaten nog altijd zijn te zien, al moet je er tegenwoordig voor naar de Kunstkamer in Sint-Petersburg. Ruysch zelf zou beslist niet verrast zijn als hij daar de lange rij belangstellenden voor de ingang zag staan. Hij voorspelde al in 1695 dat zijn unieke methode zijn werk onvergankelijk zou maken. Ook nu nog worden toeschouwers getroffen door de levensechtheid van zijn preparaten. Niemand heeft die ooit weten te evenaren, hoe

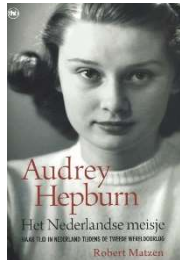
vaak het ook is geprobeerd. Ruysch heeft zijn werkwijze nooit willen openbaren. Wat was zijn geheim?

Historicus Luuc Kooijmans heeft veelvuldig bewezen dat hij een complexe geschiedenis helder en indringend kan vertellen. Hij is auteur van boeken die niet alleen lof hebben geogst in wetenschappelijke kringen, maar ook door een breder publiek worden gewaardeerd. In 2008 werd *Gevaarlijke kennis* bekroond met de Grote Geschiedenis Prijs en met de Greshoff-prijs van de Jan Campert Stichting. Hij schreef daarnaast onder meer *De doodskunstenaar*, *De geest van Boerhaave* en *Vriendschap*. In 2004 ontving hij van het Prins Bernhard Cultuurfonds een oeuvreprijs voor de geesteswetenschappen.

Een prachtig geschreven geschiedenis over wetenschappelijke vernieuwingen. Prachtig geschreven door Luuc Kooijmans.

Robert Matzen - Audrey Hepburn. Het Nederlandse meisje

B20-04, House of Books, 2019, 400 p., € 21,99

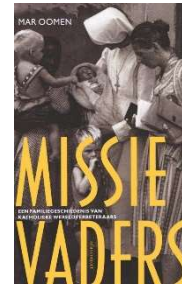

Audrey Hepburn Het Nederlandse meisje, haar tijd in Nederland tijdens de Tweede Wereldoorlog, is een indrukwekkend levensverhaal over Audrey Hepburn, nog altijd één van de meest geliefde Hollywoodsterren. Ondanks dat er al veel over haar is geschreven, heeft de auteur nieuwe feiten die niet of nauwelijks bekend zijn, verwerkt in deze biografie. We komen meer te weten over haar ervaringen met de verschrikkingen van de bezetting, toen ze in Arnhem en Velp woonde. Ze maakte mee hoe het verzet opereerde, ze hielp in het ziekenhuis tijdens de slag om Arnhem. Maar ook ontwikkelde ze in die jaren haar passie voor dansen en maken we mee hoe haar danscarrière begon. We lezen over haar jeugd, de scheiding van haar ouders, over de rol die haar moeder haar leven lang in haar leven speelde en wat voor gevolgen de oorlog op haar had op de rest van haar leven.

Interessant aan het boek is, dat het niet zo zeer over de Hollywoodster gaat, maar over de persoonlijkheid Audrey Hepburn, wat haar gevormd heeft. Boeiend om haar te leren kennen.

Mar Oomen - Missievaders. Een familiegeschiedenis van katholieke wereldverbeteraars

B20-05, Atlas Contact, 2019, 302 p., € 22,99/€ 14,99

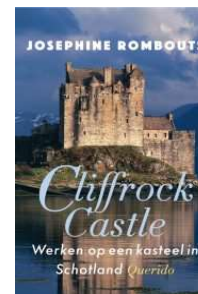

Zowel de grootouders als de ouders van journaliste Mar Oomen waren missiearts. De grootouders vertrokken in 1933 in de hoogtijdagen van de katholieke zending op een boot vol missionarissen naar het koloniale Nederlands-Indië. Haar vader ging in 1958 als katholieke tropenarts werken in Tanzania. Het Afrika van de jaren zestig is uiteraard heel anders dan het Nederlands-Indië in de jaren dertig. Na terugkeer in 1968 blijkt ook dat 'missie' inmiddels een beladen begrip is. De verhouding tussen de (dwingende) grootvader is één van de hoofdthema's evenals de rol van grootmoeder en moeder binnen missie en gezin. Vader ontwikkelt zelfs een psychiatrische stoornis. Mar Oomen schrijft haar familiegeschiedenis zowel tegen de maatschappelijke achtergrond en de katholieke emancipatie voor de oorlog als de ontwikkelingssamenwerking daarna. Voor velen herkenbaar.

Hoe de katholieke missie de levens van tropenartsen en hun familie beïnvloedde maakt Mar Oomen duidelijk. Een recente (familie) geschiedenis die veel vragen en discussie zal opwerpen.

Josephine Rombouts - Cliffrock Castle. Werken op een kasteel in Schotland

B20-06, Singel Uitgeverijen, Querido, 2018, 249 p., € 20,99

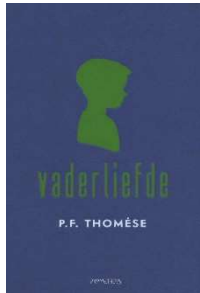

Als Josephine Rombouts met haar gezin aan de Schotse westkust gaat wonen, grijpt ze de kans om housekeeper te worden op het plaatselijke kasteel met beide handen aan. Zonder enige kennis van huishouding of de Britse elite probeert ze zich staande te houden in haar nieuwe omgeving. Met humor en scherpe observaties beschrijft Rombouts een microcultuur waarvan het bijna onvoorstelbaar is dat die in onze eeuw nog bestaat.

Upstairs and downstairs in de 21e eeuw. Een aanrader voor iedereen die iets met Groot-Brittannië heeft.

P.F. Thomése - Vaderliefde

B20-07, Prometheus, 2019, 240 p., € 19,99

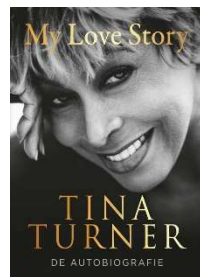

'Vaderliefde' is zowel een (auto)biografisch boek als een literaire uitgave, eigenlijk een familieroman. Geen chronologische familiegeschiedenis, wel veel bijzondere grote en kleine verhalen over zijn vader, moeder, ooms en tantes gelardeerd met eigen belevenissen uit zijn jeugd. Thomése haalt zijn informatie uit dozen met de nalatenschap van zijn ouders en beseft dan dat zij eigenlijk vreemden waren. Vooral vader blijkt hem onbekend en dan blijkt dat deze in de oorlog een kamp meemaakt. Moeder was ook niet mededeelzaam helaas. Het boek wordt in het tweede deel wat fragmentarisch vanwege de korte familieverhalen. De auteur zelf is vanwege zijn jeugdgebeurtenissen - volgens een recensie - 'de verbindende factor'. In het boek staan geen foto's, zoals gebruikelijk in een biografie. Dat geeft het dubbele karakter weer.

Mooi geschreven, interessant en combinatie van biografie en familieroman. Biedt veel discussie en de inspiratie om je eigen familiegeschiedenis uit te zoeken en te verwoorden.

Tina Turner - Tina Turner. My Love Story

B20-08, Lev. Uitgevers, 2018, 272 p., € 21,99

De eeuwig jonge Soul/R&B-zangeres onthult in deze autobiografie haar opmerkelijke leven in de spotlights. Alles komt aan bod in deze meeslepende memoires: haar jeugd die ze katoen plukkend doorbracht in Nutbush, Tennessee, haar reis naar de top met Ike Turner, de man met wie ze een onmogelijke verhouding had: ze werd door hem mishandeld, vernederd en uitgebuit. Tina vertelt onverbloemd over haar verleden, langs de fraaie pieken, maar ook langs de diepere dalen in haar leven, zoals ziektes en het verlies van één van

haar kinderen. Ook over de grote liefde van Erwin Bach, haar huidige echtgenoot, die haar zelfs een nier afstond om haar te verlossen van de dialyse-apparatuur en haar weer de vrijheid gaf om te leven.

My love story is een inspirerend, aangrijpend en verrassend verhaal over een carrière van meer dan 60 jaar in de muziekgeschiedenis en over een vrouw die alle barrières durfde te doorbreken.

Jan Brokken - De Rechtvaardigen. Hoe een Nederlandse consul duizenden Joden redde

G20-02, Atlas Contact, 2018, 479 p., € 22,99 (e-book € 12,99)

Een pakkend verhaal over hoe door een individuele actie het leven van vele duizenden, volgens de auteur mogelijk wel 9 à 10 duizend Joodse vluchtelingen, kan veranderen en redden van een bijna zekere ondergang. Het is een nauwkeurig verslag van de reddingsoperatie die Jan Zwartendijk als Nederlands consul in Litouwen uitvoerde door als een bezetene reisvisa/documenten uit te schrijven voor Joden die daardoor nog net via de Sovjet-Unie aan de klauwen van de nazi's wisten te ontkomen. Als in een thriller pluist Jan Brokken alle sporen van de vluchtelingen uit om achter de waarheid van het (te) lang verborgen gehouden verhaal te komen.

Het werk van Jan Zwartendijk is pas 20 jaar na zijn dood erkend. Hij kreeg de titel: 'rechtvaardige onder de volken'.

Roelof van Gelder - Dichter in de Jungle

G20-09, Atlas Contact, 2018, 348 p., € 25,09 (e-book € 12,99)

Roelof van Gelder heeft naar het oordeel van de jury van de Libris Geschiedenis Prijs 2019 een spannend werk geschreven waarin dood, verderf, romantiek en tragiek elkaar afwisselen; hij schildert een tijdsbeeld en een mentaliteit. De Schots-Nederlandse officier John Gabriel Stedman nam deel aan een strafexpeditie tegen van hun plantages weggelopen slaven en raakte geschokt door de inhumane behandeling van de slaven op de plantages. Hij schreef er een boek over dat erg populair werd vooral

door de erin opgenomen illustraties. Het boek kreeg daardoor grote invloed op het denken over de slavernij. Een deel van de illustraties is ook opgenomen in het boek van Van Gelder. Toch is dit boek geen studie over de slavernij.

Mariëlle Hageman - *De geschiedenis volgens Bicker. 1746-1812*

G20-12, Van Oorschot, 2018, 217 p., € 22,50 (e-book €12,50)

Jan Bernd Bicker (1746-1812) was één van de eerste Nederlandse voorvechters van democratische hervormingen, patriotten geheten. Tijdens zijn bestuurlijke carrière in Amsterdam liet hij zich kennen als een voorstander van de republikeinse staatvorm met meer inspraak van de gewone burgers op het bestuur van hun stad en land en van inperking van de macht van de stadhouder. Nadat stadhouder Willem V na interventie door Pruisische troepen in zijn functies was hersteld, vluchtte Bicker naar het buitenland. Na zijn terugkeer uit ballingschap werd hij in de Bataafse Republiek lid van de Nationale Vergadering. Na een coup van radicale patriotten werd hij maandenlang gevangen gezet. Daarna maakte hij enige tijd deel uit van het Staatsbewind totdat op last van Napoleon het bestel werd omgegooid. Het boek leest als een roman en is gebaseerd op documenten van Bicker zelf: brieven, dagboeken, politieke aantekeningen, memoires en reisverslagen. Het is ook een beknopte geschiedenis van de Verlichting en de Franse en Bataafse revolutie.

Enny de Bruijn - *De hoeve en het hart. Een boerenfamilie in de Gouden Eeuw*

G20-03, Prometheus, 2019, 368 p., € 24,99

In dit boek geeft Enny de Bruijn een zeer gedetailleerd beeld van het leven van boeren in de Tielerwaard van ca. 1600 - 1750. Het boek is niet alleen op archiefonderzoek gebaseerd, maar ook op de briefwisseling tussen een herenboer uit Herwijnen en zijn zoon die in Leiden woonde. De zoon bewaarde in zeven dikke folianten kopieën van alle brieven die hij kreeg en

schreef. De brieven vormen een rijke bron voor het leven en de opvattingen van mensen over wie de meeste geschiedenisboeken zwijgen en laten een andere kant zien van de veel besproken Gouden Eeuw: de Gelderse plattelandscultuur vanuit het perspectief van de plattelanders zelf.

Onno Blom - *De jonge Rembrandt. Een biografie*

U20-03, De Bezige Bij, 2019, 277 p., € 29,99

In het Rembrandtjaar verscheen een pareltje: *De jonge Rembrandt. Een biografie*, geschreven door Onno Blom. Deze ervaren biograaf, ook geboren in Leiden, heeft kennis van kunst en van Leiden. Het boek volgt de jonge kunstenaar in diens Leidse periode (1606-1632) met de vraag: hoe werd de jonge Rembrandt de grote schilder Rembrandt? Onno Blom beschrijft het leven van alledag van het Leiden in de tijd van de Republiek met zijn godsdiensttwisten en de opstand tegen Spanje. Rembrandt bracht er zijn jeugd- en adolescentiejaren door. We lezen hoe de schilder groeit in vakmanschap en zeggingskracht. Het *zelfportret met breedgerande hoed* uit 1632 (zie omslagbeeld) is de Leidse finale: 'Rembrandt was Rembrandt geworden', aldus Onno Blom. En de schilder verhuist naar Amsterdam.

De Jonge Rembrandt leest als een trein. Het gaat over een mens van vlees en bloed en 'over de fascinatie van de ene Leidse jongen voor die andere Leidse jongen'.

Maarten Jager - *Charlotte van Pallandt. Kunst als levensdoel*

U20-08, Waanders Uitgevers, Museum de Fundatie, Zwolle, 2019, 144 p., € 22,50

Maarten Jager beschrijft in het rijk geïllustreerde boek naast de leef- en denkwereld van Charlotte van Pallandt haar ontwikkeling als beeldhouwster. Een sterke vrouw die keihard werkte: 'Wat telt is mijn werk. Dat is de reden van mijn bestaan'. Charlotte van Pallandt (1898-1997) ging na een kort huwelijk in de jaren twintig van de vorige eeuw naar Parijs, waar zij teken- en schilderlessen nam en beïnvloed werd door het kubisme. Later begon

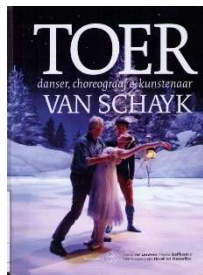

zij met beeldhouwen, destijds uitzonderlijk voor vrouwen. Haar kracht lag in beelden van de menselijke figuur en speciaal in het maken van koppen, waaruit de karakters sterk naar voren kwamen. Na de Tweede Wereldoorlog kreeg zij brede erkenning van kunstminnend Nederland.

Charlotte van Pallandt is vooral bekend door haar stoere beeld van koningin Wilhelmina. Maar uit het boek blijkt dat zij veel meer in huis had. Te denken valt aan de serie Truusbeelden van haar vaste model Truus.

Astrid van Leeuwen, Maaike Stafhorst - Toer van Schayk. Danser, choreograaf & kunstenaar

U20-11, Walburg Pers, 2016, 112 p., € 19,95

'Toer van Schayk (1936): danser, choreograaf & kunstenaar' is een breed opgezet kunstenaarsportret. Redacteur Astrid Van Leeuwen beschrijft zijn leven, werk en persoonlijkheid. Uit interviews met vrienden en collega's van het Nationaal Ballet zijn heel verschillende ervaringen met de beeldend kunstenaar en danser genoteerd. Met de interviews komt ook de ontstaansgeschiedenis van de naoorlogse Nederlandse Theaterdans ter sprake. Uitvoerig in

beeld komen de decor- en kostuumontwerpen voor balletten met ontwerpschetsen en kleurenillustraties. Los van het werk voor de danserwereld is er het oeuvre dat bestaat uit portretten in klei en schilderwerk op doek en op storyboards. Het vrije werk ontstaat vanuit de eigen fascinaties voor mensen uit zijn directe omgeving en zijn verleden.

Met de set vragen en opdrachten komen aan de orde: de praktijk van het zien en ervaren van theaterdans, de muzikaliteit en bewegingskunst, het decor en de licht- en kleurontwerpen en de kostumering waarin dansers zich bewegen.

Biografieën en familiegeschiedenissen waarvoor eerder leeswijzers verschenen

Femke Deen - Anna van Saksen. Verstoten bruid van Willem van Oranje. *G19-04, Uitgeverij Atlas Contact, 2018, 340 p.*

Dit uiterst onderhoudende boek geeft niet alleen een beeld van het leven van Anna van Saksen, maar zal voor velen ook een nieuw licht werpen op Willem van Oranje. Anna had een slechte gezondheid en een moeilijk karakter. In 1561 werd ze op 16-jarige leeftijd uitgehuwelijkt aan Willem van Oranje en verhuisde ze naar de Nederlanden. Het huwelijk was slecht en toen Willem met de komst van Alva in 1567 naar Dillenburg moest vluchten, verloor Anna haar welstand en haar status. In 1570 werd ze beschuldigd van overspel en in 1571 kreeg ze een dochter die Willem weigerde te erkennen. Anna werd verstoten en bracht de laatste jaren in gevangenschap door. Ze stierf, door iedereen verlaten, op 32-jarige leeftijd.

Jessica van Geel - I love you, Rietveld
B19-01, Uitgeverij Lebowski, 2018, 464 p.

De liefde tussen timmerman/architect Gerrit Rietveld (1888-1964) en zijn muze Truus Schröder-Schröder (1889-1985) en de bijzondere samenwerking tussen hen vormen het thema van deze bijzondere en boeiende biografie. Ze hadden meer dan veertig jaar een relatie. Zij stimuleerde zijn artistieke ontwikkeling, dacht mee in zijn moderne ontwerpen en ontwikkelde samen met hem het beroemde Rietveld-Schröderhuis in Utrecht. Truus Schröder was afkomstig uit een rijke ondernemersfamilie, trouwde met een advocaat en werd jong weduwe. Rietveld was een eenvoudig timmerman, met een ongelukkig huwelijk. Het boek is gebaseerd op uitgebreide research, veel interviews en familiedocumenten. Het gaat ook over architectuur, de kunstwereld met De Stijl in die periode, over de overgang van de oude tijd naar de moderne opvattingen. Goed geschreven, met veel foto's en extra informatie.

Een geweldige biografie die veel achtergrondkennis geeft over architectuur en over de wereld voor WO-2. Leest goed, uitgebreid

gedocumenteerd en geschikt om te lezen voor een excursie naar Utrecht.

Sybrand van Haersma Buma en Wiete Hopperus Buma - Gerlacus Buma. Een Friese patriciërszoon in het leger van Napoleon en Willem I. B19-03, Uitgeverij Prometheus, 2018, 240 p.

Het boek gaat over de Friese officier Gerlacus Buma in de periode 1793-1938, over de val van Napoleon en het ontstaan van Nederland in zijn huidige omvang. De Friese burgemeesterszoon diende eerst gedwongen in het leger van Napoleon, daarna vrijwillig onder koning Willem I. Hij vocht bij Quatre-Bras, bij Waterloo en in de Tiendaagse Veldtocht tegen België. Maar zijn leven werd vooral beheerst door het jarenlange wachten in garnizoenssteden en legerkampen. Van daaruit schreef hij brieven naar zijn ouders in Friesland, die een persoonlijk inkijkje geven in zijn leven van alledag: een onzeker rondtrekkend bestaan dat grote gevolgen had voor zijn gezin, huwelijk en gezondheid.

Zijn verre nazaten, de politicus Sybrand van Haersma Buma en de oud-officier en jurist Wiete Hopperus Buma, hebben het leven gereconstrueerd van deze Fries.

Het resultaat is een makkelijk leesbaar boek over een interessante periode in onze vaderlandse geschiedenis.

Thomas Harding - Het huis aan het meer. Eén huis. Vijf families. Honderd jaar Duitse geschiedenis G19-08, Uitgeverij De Arbeiderspers, 4e druk, Amsterdam, 2017, 385 p.

Dit boek heeft terecht als ondertitel *Eén huis. Vijf families. Honderd jaar Duitse geschiedenis*. De schrijver beschrijft de lotgevallen van de steeds wisselende bewoners van een (zomer)huis aan de Gross Glienicker See vlakbij Berlijn. Zijn verhaal weerspiegelt de 'grote' Duitse geschiedenis van de twintigste eeuw: de 'goede oude tijd', de opkomst van de nazi's, de Jodenvervolgung, de oorlog, de DDR periode en de Duitse eenheid. We maken het mee door de ogen van gewone mensen die meegesleept werden door gebeurtenissen waar de meesten weinig

greep op hadden. Het boek is voorzien van duidelijke stambomen, goede kaarten, plattegronden en foto's.

Mirjam van Hengel - Een knipperend ogenblik. Portret van Remco Campert. B19-04, Uitgeverij De Bezige Bij, 2018, 582 p.

'Eigenlijk wil ik gewoon elke morgen wakker worden en niks weten en gaan schrijven.' Dat zegt Remco Campert, de dichter die altijd zijn vinger aan de pols van de tijd heeft gehouden. Het verhaal van zijn leven loopt van de naoorlogse avant-garde via feestende jongeren rond het Vondelpark en toenemende publieke zichtbaarheid naar de stilte van zijn huidige werkkamer. Er was de afwezige vader, er kwamen en gingen grote liefdes, maar altijd bleef het schrijven, dicht op de eigen huid.

Mirjam van Hengel, die eerder het succesvolle *Hoe mooi alles* (2014) over de liefde tussen Leo en Tineke Vroman publiceerde, sprak wekelijks met Campert en kreeg inzage in al zijn papieren. Ze schreef een portret over de man die al meer dan een halve eeuw het Nederlandse literaire landschap kleurt.

Een prachtige en zeer leeswaardige biografie over het turbulente leven van een dichter die door zijn vele verhalen, gedichten en boeken een groot publiek wist te trekken.

Ingrid Hoogendijk - Ons gaat het in ieder geval nog goed. Een Nederlandse familie in Oost-Pruisen 1920 - 1946. G19-09, Uitgeverij Thomas Rap, A'dam, 2018, 412 p.

De familie Hoogendijk vestigt zich in een zeer roerige periode in Duitsland. Uiteindelijk in een gebied ver weg van Nederland, Oost-Pruisen. Ze worden grootgrondbezitter en landgoedeigenaar. Het boek ontleent zijn kracht vooral aan de lange briefcitaten die de schrijfster - op knappe wijze - gebruikt. Het leven, denken en doen van de familie Hoogendijk in de jaren 1920 - 1946 krijgt daardoor een duidelijk beeld. Als lezer onderga je vooral vanaf eind 1944 de ondergang, de ellende, de rolwisseling dader/slachtoffer en de naakte strijd om het bestaan van het individu en zijn/haar gezin. Een zeer indrukwekkend verhaal.

Yvonne Keuls - *Zoals ik jou ken, ken je mij. Mijn jaren met Hella* B19-06, Uitgeverij Ambo/Anthos, 2018, 267 p.

Zoals ik jou ken, ken jij mij van Yvonne Keuls (1931) is een prachtig, ontroerend relaas van de diepe vriendschap tussen de twee grote Nederlandse auteurs Yvonne Keuls en Hella Haasse (1918-2011). Het boek biedt een inkijkje in de televisiewereld van de jaren zestig en zeventig én in de literaire wereld van die tijd, met vergeten schrijvers als Couperus en Vestdijk. Yvonne Keuls beschrijft de groeiende populariteit van de televisie en de emancipatie van de vrouw. Daarnaast gaat het over twee vrouwen die het 'Indische leven' in Nederland missen. Het boek schetst de vriendschap tussen deze schrijfsters die elkaar inspireerden, maar ook ieder hun eigen weg gingen. Soms dicht naast elkaar en vaak ook uit elkaar.

Een boek dat aanzet tot het herlezen van de boeken van Hella Haasse en Yvonne Keuls.

Jan Konst - *De Wintertuin. Een Duitse familie in de lange twintigste eeuw.* G19-12, Uitgeverij Balans, 2018, 329 p.

In dit boek beschrijft de auteur de geschiedenis van zijn Duitse schoonfamilie vanaf 1871 tot en met de Wende. De auteur kon beschikken over het uitgebreide familiearchief dat lag opgeslagen in het huis van zijn schoonmoeder in Weinböhla (gelegen in de voormalige DDR). Dit maakte het mogelijk een uniek, persoonlijk en indringend beeld te schetsen van de lotgevallen van vier generaties van één familie tegen de achtergrond van 130 jaar Duitse geschiedenis. Hoe zag hun leven eruit tijdens het keizerrijk, de Eerste Wereldoorlog, de Hitlerjaren, de Tweede Wereldoorlog, de Russische bezetting, de DDR tijd en de Wende? De auteur neemt ons mee op zijn zoektocht naar de veelbewogen geschiedenis van de twintigste eeuw, beleefd door gewone mensen.

Annet Mooij - *De eeuw van Gisèle. Mythe en werkelijkheid van een kunstenares.* B19-07, Uitgeverij De Bezige Bij, 2018, 480 p.

Gisèle van Waterschoot van der Gracht (1912-2013), dochter van een Oostenrijkse barones en een Amsterdamse patriciër, woonde als kind op katholieke kostscholen en in een kasteel. Deze jeugd vormde de springplank voor een veelzijdige kunstenaarsloopbaan en een leven vol bijzondere vriendschappen en liefdes. Ze trouwde met oud-burgemeester Arnold d'Ailly en verbond haar lot aan de mysterieuze Duitse dichter Wolfgang Frommel en zijn schare jonge vrienden, die zij tijdens de bezetting onderdak verleende in haar kleine Amsterdamse bovenwoning. Zelf presenteerde Gisèle haar leven met succes als een sprookje. Maar hoe zag de werkelijkheid achter de fraaie façade eruit? Hoe hield deze vrijgevochten schilderes zich staande?

In De eeuw van Gisèle reconstrueert Annet Mooij met gevoel en oog voor detail een veelbewogen en fascinerend leven.

Michelle Obama - *Mijn verhaal. Becoming* B19-08, Uitgeverij Hollands Diep, 2018, 480 p.

Michelle Obama, de eerste Afro-Amerikaanse first lady, ontplooiëde zich vanuit deze rol als een krachtig voorvechter voor gelijke rechten en kansen van (jonge) vrouwen. In haar memoires neemt zij de lezers mee naar de rauwe southside van het Chicago van haar jeugd, vertelt zij kleurrijk over haar relatie met Barack Obama, is zij openhartig over de eisen van het moederschap en het vinden van een balans met haar carrière. Daarbij verhaalt zij levendig over de acht jaar dat zij samen met haar gezin op 's werelds beroemdste adres woonde. Eerlijk, ontwapenend en met humor beschrijft ze haar triomfen en tegenslagen en vertelt ze haar verhaal zoals zij het beleefd heeft. Een bestseller.

Mijn verhaal. Becoming is een intiem boek, van een vrouw die regelmatig en glansrijk vele beproevingen heeft doorstaan, een inspirerend verhaal.

Angelika Schrobsdorff - *Jij bent niet zoals andere moeders* B19-09, Uitgeverij Nieuw Amsterdam, 2018 (oorspr. 2011), 464 p.

De moeder van de schrijfster, Else, is een vrouw met veel vrienden en minnaars. Ze krijgt drie kinderen bij drie verschillende mannen.

Aanvankelijk leeft ze in luxe, zo is ze ook opgevoed. Tijdens de Tweede Wereldoorlog gaat ze - om als Joodse vrouw veilig te kunnen leven - naar Bulgarije. Ver weg van alle luxe en zorgeloosheid.

Angelika Schrobsdorff (1927), haar jongste dochter, baseerde dit boek op dagboeken en brieven van haar moeder.

Jij bent niet zoals andere moeders is een boek over de relatie van een moeder met haar kinderen, over een vrouw die vaak impulsief haar hart volgt en over oorlog. Over Duitsland tijdens de eerste helft van de 20^e eeuw. Boeiende gebeurtenissen die iedere moeder en dochter aan het denken zullen zetten over hun eigen keuzes in het leven en de relatie met elkaar.

Rebecca Skloot - *Het onsterfelijke leven van Henrietta Lacks*

B19-10, Uitgeverij Nieuw Amsterdam, 2017, 340 p.

Haar naam was Henrietta Lacks, een onbekende vrouw uit een arme, zwarte familie. In de medische wereld is zij wel bekend, als HeLa. Zonder haar medeweten werden in de jaren '50 kankercellen van haar afgenomen; zij had baarmoederhalskanker. Met behulp van deze cellen, die letterlijk onsterfelijk bleken, werden vele geneeskundige ontdekkingen gedaan.

Het leven van Henrietta bleef echter vrijwel onbekend en ook haar familie wist tot ruim dertig jaar geleden niet van het bestaan van de cellen af. Tot op heden hebben zij geen materiële noch immateriële vergoeding ontvangen voor het gebruik van deze cellen waaromheen - rondom de verkoop ervan - een miljoenenindustrie is ontstaan.

Rebecca Skloot, bekroond wetenschapsjournaliste, vertelt dit meeslepende verhaal doorspekt met de problematiek van ras, armoede en ethische vragen die tot op heden nog een rol spelen.

Een persoonlijk en ontroerend monument waarmee Henrietta Lacks jaren na haar dood eindelijk de erkenning krijgt die haar toekomt.

Rosita Steenbeek - *Rose*

B19-11, Uitgeverij Ambo Anthos, 2015, 341 p.

Deze historische roman of is het romantische historie? is het fictie of literaire non-fictie? bevat het levensverhaal van Rosita's grootmoeder (1904-1992).

Rose, dochter van een Joodse moeder en Duitse vader, verliest haar hart aan de Nederlandse dominee Gerhard Hugenholz. Na haar paradijselijke tijd op het waddeneiland Wangeroog komt ze terecht in Klaaswaal onder de rook van Rotterdam waar haar leven als Duitse tijdens WO2 knap ingewikkeld wordt. Duits zijn en je Duits voelen, Joods én christelijk denken, het verzet steunen maar ook weten dat je familieleden aan beide kanten van het front terechtkomen. Waar sta je zelf?

Rose's verhaal over een grote liefde en over goed en kwaad wordt spannend, intrigerend en genuanceerd verteld met veel details en sfeertekeningen.

Jeroen Thijssen - *Johannes van Dam. De Biografie*

B19-12, Uitgeverij Nieuw Amsterdam, 2018, 320 p.

Wie graag over koken leest en zelf kokkerelt, kent zeker de boeken van culinair journalist Johannes van Dam (1946-2013). Een bijzonder en kritisch mens die volop in het Amsterdamse leven stond.

Van Dam had Joodse ouders die de onderduik overleefden. Op jonge leeftijd was hij getuige van een auto-ongeluk waarbij zijn vader verdronk en hij zelf zijn zusje wist te redden, een traumatische ervaring. In de burgerlijke jaren vijftig ontdekte hij zijn homoseksualiteit en woonde hij in communes. Van Dam kreeg steeds meer interesse in voedsel, begon een winkel met nieuwe en tweedehands kookboeken en schreef in *Het Parool* zeer kritisch over restaurants. Zijn kookboek 'De Dikke van Dam' was een succes. Journalist Jeroen Thijssen beschreef zijn leven.

Wie de columns en boeken van Johannes van Dam kent, zal zeker genieten van deze culinaire biografie. Alles over het turbulente leven van dit eigenzinnig persoon.

Martine Bijl - *Rinkeldekink*

B19-13, Uitgeverij Atlas Contact, 2018, 128 p.

Vanwege speciale leesclubs 'Lekker lezen, waar gebeurd' nemen we ook boeken op de lijst op waarin makkelijk lezen voorop staat.

Rinkeldekink van Martine Bijl gaat over de hersenbloeding die zij kreeg

in september 2015. Na haar langdurige herstel in een revalidatieoord, waar zij vrijwel alles opnieuw moest leren, bracht ze nog enkele maanden door in een ziekenhuis, waar ze behandeld werd voor depressie. Haar taalvermogen bleef onaangetast. Over therapeuten, over welzijnstaal, de valklas en de ergotherapie, over angsten en wanen, over hoe het voelt als iemand anders in je brein is gekropen en daar de boel dreigt over te nemen schrijft ze eerlijk, met wrange humor, zonder opsmuk en daardoor indrukwekkend.

Sonja Barend - *Je ziet mij nooit meer terug*

B18-03, Uitgever De Bezige Bij, 2017, 288 p.

Sonja Barend (1940) was jarenlang een vertrouwd gezicht op televisie, dankzij haar indringende interviews en eigen programma's. Nu heeft ze haar memoires geschreven waarin ze vragen stelt en antwoorden zoekt. In 1942 werd namelijk haar Joodse vader weggevoerd, maar nog steeds weet Sonja niet waarom hij toen zei: '*Je ziet me nooit meer terug*'. Die vraag heeft ze ook nooit aan haar moeder durven stellen. Sonja werd na 1942 gedeeltelijk opgevoed bij haar grootouders, later bij haar moeder en stiefvader. Na diverse baantjes kwam de kans om te gaan werken bij de televisie en dat is de start van haar carrière. Het boek bestaat uit veel korte fragmenten.

Philip Dröge - *Pelgrim. Leven en reizen van Christiaan Snouck Hurgronje. Wetenschapper, spion, avonturier*

G18-09, Het Spectrum, 2017, 306 p.

Nederlands beroemdste en meestomstreden arabist en islamoloog staat centraal in dit prettig leesbare boek over de man die een dubbelleven leidde in dienst van zijn nieuwsgierigheid, academische eerezucht en als Nederlands spion. De schrijver, die op zoek is naar een overtuigende verklaring voor de alles verterende ambitie, de eerezucht en de gedrevenheid van de hoofdpersoon gebruikt veel kwalificaties om het karakter en de daden van de hoofdpersoon te verklaren.

Toni Boumans - *Frieda Belinfante. Een schitterend vergeten leven. De 1e vrouwelijke dirigent van Nederland*

B16-25, Uitgeverij Balans, 215, 360 p.

Frieda Belinfante was de eerste vrouwelijke dirigent van Nederland. Ze trad op in het Concertgebouw met een eigen kamerorkest, maar haar carrière werd getorpedeerd door de oorlog. Toen de nazi's binnenvielen, ontbond ze haar orkest en werd ze, hoewel van joodse afkomst, actief in het verzet: ze was een van de drijvende krachten achter de aanslag op het Amsterdamse bevolkingsregister in 1943. Na de oorlog vertrok ze, volkomen ontgoocheld, aan boord van het passagiersschip Queen Mary naar Amerika, om nooit meer in Nederland terug te keren.

Conny Braam - *Ik ben Hendrik Witbooi*

B17-01, Uitgever Atlas Contact, 2016, 384 p.

In 1884 begint Hendrik Witbooi met zijn Nama-volk aan een profetische trektocht naar het vruchtbare noorden om de droogte van de Kalahariwoestijn te ontvluchten. Tegelijkertijd zet zo'n honderd kilometer verderop de keizerlijke afgevaardigde dr. Heinrich Göring voet aan land in de nieuwe Duitse kolonie Zuidwest-Afrika, het huidige Namibië. Wat volgt is een strijd op leven en dood tussen de Duitse Schutztruppe en de voor hun onafhankelijkheid vechtende Afrikanen. Tijdens de grote opstand van 1904 weet de tachtigjarige Hendrik Witbooi alle Afrikaanse stammen te verenigen. Hij zal de geschiedenis in gaan als een van de grootste vrijheidsstrijders die Afrika heeft gekend.

Patricia Faasse - *Een beetje opstandigheid, over Johanna Westerdijk*

B17-02, Uitgever Atlas Contact, 2013.

Johanna Westerdijk (1883-1961) was de eerste vrouwelijke hoogleraar van Nederland. Zij was expert op het gebied van plantenziekten en schimmels en van 1917 tot 1952 hoogleraar Phytopathologie aan de Universiteit Utrecht. Ze was ook een vrouw die lak had aan conventies. Op 10 februari 1917 hield ze haar oratie aan de Universiteit Utrecht. Daarom is, honderd jaar na dato, 2017 uitgeroepen tot Westerdijkjaar. Westerdijk was een bijzondere vrouw. Haar verhaal geeft een verrassende inkijk in de wetenschappelijke wereld van het interbellum en in het leven van een buitengewone vrouw.

Mirjam van Hengel - *Hoe mooi alles. Leo en Tineke Vroman, een liefde in oorlogstijd.* B16-22, Uitgeverij Querido, 2015, 328 p.

In deze los geschreven biografie van Mirjam van Hengel staat de liefde tussen Leo en Tineke Vroman centraal. Het is het verhaal van een enigszins verlegen, beetje onzeker meisje uit Nederlands-Indië en een opvallende, getalenteerde joodse jongen. Ze ontmoeten elkaar bij een studentenvereniging in Utrecht. Hij zal later beweren dat hij meteen weet dat zij zijn vrouw zal worden. Zij is dan pas 17 en weet het allemaal nog niet. Ze verlopen zich, maar een paar maanden later breekt de oorlog uit. Leo vlucht direct na de capitulatie. Hij gaat naar Nederlands-Indië, maar wordt daar ingehaald door de oorlog.

Janine Jager - *Wilhelmina Triesman, 1901- 1982. Een Nederlandse in Leningrad.* G13-05, Amsterdam, 2012, Uitgeverij Pegasus, 274 p.

In 1925 vertrok Wilhelmina Triesman als overtuigd communiste met man en kind naar het nieuwe Rusland.

Ze volgde er een universitaire opleiding en werd lerares. Maar ze beleefde ook de Stalinistische terreur en in de gruwelijke oorlogsjaren verloor ze echtgenoot en jongste kind. En bijna zichzelf. Na de oorlog werd ze, ondanks problemen met de autoriteiten, een gewaardeerd vertaalster en wetenschapper. Toen ze in 1965 Nederland weer bezocht, beseftte ze dat ze Russische was geworden.

Ton van Kempen en Nicoline van de Beek - *Madame Manet* U17-08, Uitgever het Archiefcollectief, 2016, 368 p.

De auteurs gaan in *Madame Manet* op zoek naar Suzanne Leenhoff, de vrouw van de schilder Edouard Manet. Het leven van Suzanne Leenhoff speelde zich af in de tweede helft van de 19^e eeuw in Parijs, een periode die gekend wordt door vele ontwikkelingen in kunst en cultuur. Dat was ook de reden waarom de auteurs onderzoek deden naar het meisje dat in 1863 trouwde met de schilder. De resultaten van hun onderzoek en de verzameling kunsthistorische feiten en gebeurtenissen brachten zij bijeen in een boek. Zij gaten dit boek in de vorm van een vraaggesprek tussen een gefingeerde journalist, Carel van Mander en Madame Manet.

Elisabeth Leijnse - *Cecile en Elsa, strijdbare freules* G17-04, Uitgever De Geus, 2015, 498 p.

Deze dubbelbiografie gaat over twee aristocratische zussen in de decennia voor en na 1900. Cécile schreef een spraakmakende roman over vrouwenrechten en was organisatrice van de eerste tentoonstelling over vrouwenarbeid in Nederland. Haar huwelijk strandde, waarna ze zich in Frankrijk vestigde. Elsa trouwde met Alphons Diepenbrock, de grootste Nederlandse componist sinds Sweelinck. Het boek is ook een vorm van maatschappijgeschiedenis met onderwerpen als klassenbewustzijn, sociaal liberalisme en vrouwenemancipatie. Naast literatuur en beeldende kunst is er veel aandacht voor het muziekleven met grote namen als Wagner en Mahler. In 2016 won het boek de Libris Geschiedenis Prijs.

Pramod Kapoor - *Ghandi. Een geïllustreerde biografie* B18-06, Uitgeverij Lanoo, 2017, 328 p.

Samen met Nelson Mandela en Martin Luther King is Mahatma Gandhi een van de meest inspirerende iconen uit onze geschiedenis. Hij is onlosmakelijk verbonden met het geweldloze verzet en werd na zijn gewelddadige dood een martelaar voor de mensenrechten. In deze geïllustreerde biografie gaat de Indiase auteur en Gandhi-kenner Pramod Kapoor op zoek naar de mens achter het icoon. Hij doet dat onder andere aan de hand van uniek beeldmateriaal en een authentieke brief van Gandhi's zoon Harilal. Zo komt de complexe, persoonlijkheid van Mahatma Gandhi naar voren: de man die van onbekende advocaat uitgroeide tot de wereldberoemde voorvechter van mensenrechten, maar een immense druk legde op zijn naasten.

Alan Light - *Nina Simone*

B18-07, Xander Uitgevers, 2017, 292 p.

De zangeres Nina Simone werd ondanks haar grote talent gedwarsboemd door innerlijke tegenstellingen. Getraind als klassiek pianiste, werd ze vaak jazzzangeres genoemd, een etiket waar ze een hekel aan had. Ze kon een zaal in vervoering brengen, maar ze kon ook furieus en zeer onaangenaam zijn. Echt gelukkig zal ze nooit worden, ondanks haar vele liefdes, haar huwelijken en de geboorte van haar dochter.

Alan Light schreef op basis van jarenlange research deze definitieve biografie. Hij gebruikte onder meer niet eerder gepubliceerde opnames van interviews. Aldus ontstaat het beeld van een formidabele artieste met een getroebleerd leven, een beeld dat Simone in haar eigen autobiografie nooit heeft willen tonen.

Elisabeth Lockhorn - *Andreas Burnier, metselaar van de wereld*
B17-06, Atlas, 2015, 480 p.

Schrijver en criminoloog Andreas Burnier / Ronnie Dessaur (1931-2002) was een leven lang ontheemd, hetgeen zijn weerslag vond in indringende romans als *Een tevreden lach*, *De literaire salon*, *Het jongensuur* en in talrijke essays en lezingen. Als Joods kind werd zij in de oorlog in zestien verschillende onderduikgezinnen geplaatst. Als 'transgender avant la lettre' worstelde zij met haar identiteit. Als feministe weigerde zij mannenhaat en gebrek aan ambitie als deugden te aanvaarden. Als wetenschapper waagde ze het te vloeken in de Kerk der Rede. Wat Reve betekende voor de mannelijke homoseksueel, betekende Andreas Burnier voor de vrouwelijke.

Geert Mak - *De levens van Jan Six, een familiegeschiedenis*
G17-02, Uitgever Atlas Contact, 2016, 446 p.

In dit boek laat Geert Mak ons kennis maken met de Amsterdamse familie Six. Drie jaar lang was hij te gast in het huis van de familie Six aan de Amstel waar hij zich verdiepte in het familiearchief. Aan de hand van schilderijen en andere kunstvoorwerpen in dit huis voert de schrijver ons door een familiegeschiedenis die tegelijkertijd de geschiedenis is van Amsterdam en van de Amsterdamse elite. Zo leeft de lezer mee met de lotgevallen van acht generaties Six en maakt hij een reis door de tijd van de 17^e tot in de 20^e eeuw.

Alexander Münninghof - *De stamhouder, een familiechroniek*
G15-12, Prometheus-Bert Bakker, 2015, 330 p.

In meeslepende stijl beschrijft de auteur de - soms scandaleuze - geschiedenis van zijn familie. Voor de Tweede Wereldoorlog bouwde zijn grootvader in Letland een zakenimperium op. In 1939 vluchtte hij naar Nederland, waar hij opnieuw succes in zaken had. Tijdens de

oorlog onderhield hij contacten met zowel de Engelsen als de Duitsers. De vader van de auteur bracht zijn jeugd grotendeels door op internaten in Nederland. De auteur werd als jongen door zijn inmiddels gescheiden moeder naar Duitsland ontvoerd, maar zijn grootvader liet hem terug kidnappen naar Nederland, waar hij verder opgroeide.

Sonia Purnell - *Clementine. Een leven met Winston Churchill*
B18-09, Uitgever Karmijn, 2017, 445 p.

'*Jij bent mijn rots in de branding.*' Winston aan Clementine, 15 maart 1925. Zonder het daadkrachtige leiderschap van Winston Churchill was de Tweede Wereldoorlog wellicht anders verlopen. Zonder de niet-aflatende steun van zijn vrouw Clementine was Winston misschien nooit premier geworden. Wie was deze 'Clemmie', die meer invloed had op de Britse politiek dan welke premiersvrouw voor of na haar dan ook? Deze biografie is het opmerkelijke levensverhaal van een getalenteerde vrouw, die niet alleen de kunst verstond zich staande te houden naast een complexe echtgenoot, maar die ook nauw betrokken was bij beslissende momenten in de wereldgeschiedenis. Clementine was dienstbaar aan de carrière van haar echtgenoot, maar tegelijkertijd sterk en invloedrijk. Je kunt je afvragen hoe haar positie was geweest als ze vijftig jaar later had geleefd.

Esther Schreuder - *Cupido en Sideron. Twee Moren aan het hof van Oranje*
B18-10, Uitgever Balans, 2017, 256 p.

Al sinds de veertiende eeuw werden er vaak zwarte kinderen cadeau gegeven aan Noord-Europese vorsten. Op veel schilderijen staan ze dan ook afgebeeld. In ons land betrof dat in de achttiende eeuw twee zwarte jongens van zes en zeven jaar die geschonken werden aan stadhouder Willem V. Dat waren Cupido uit Guinee en Sideron uit Curaçao, die zo terecht kwamen in een wereld van luxe. Ze wisten zich op te werken tot kamerdiensers met een goed inkomen. Kunsthistorica Esther Schreuder kon dankzij uitgebreid archiefonderzoek achterhalen waar de jongens vandaan kwamen en hoe het leven aan het hof van Oranje verliep. Een fascinerende wereld vol ingewikkelde machtsverhoudingen, intriges in tijden van slavernij, oorlogen en revoluties.

Karin Sitalsing - Boeroes

B17-07, Uitgever Atlas Contact, 2016, 272 p.

Op 20 juni 1845 kwamen zo'n vijftig arme Nederlandse boerengezinnen aan in Suriname. Vruchtbare grond, ruimte, woningen, vee: alles zouden deze kolonisten krijgen. Maar toen ze aankwamen op de verlaten plantage Voorzorg aan de rivier de Saramacca was er niets, behalve moeras, muggen en allesverzengende hitte. Binnen een halfjaar was de helft van de immigranten overleden. De 167 overlevenden trokken naar Paramaribo en omgeving. In de loop der generaties zijn de Nederlanders van toen Surinamers geworden en een deel van hen is teruggekeerd naar Nederland, onder wie de moeder van Karin Sitalsing. De schrijfster gaat op zoek naar het verhaal van haar voorouders, 'witte Surinamers' die bekendstaan als 'Boeroes'.

Anna van Suchtelen - Versailles aan de Schelde

B18-11, Uitgeverij Cossee, 2017, 256 p.

In 1862 trouwt J.C. van Hattum met de Zeeuwse Frederika Prümers. Dit is het begin van een rijke geschiedenis over een ondernemende en vermogende baggeraarsfamilie die op het Zeeuwse dorpje Ellewoutsdijk en ver daarbuiten een onuitwisbare stempel nalaat. De ondernemende Van Hattum staat aan de basis van het succes: hij brengt het baggerbedrijfje van zijn vader binnen één generatie tot grote bloei. Het bedrijf is onder meer betrokken bij de aanleg van het Panamakanaal, de Afsluitdijk en de Zeelandbrug. Centraal staat het Zeeuwse familiezomerhuis Zorgvliet dat in anderhalve eeuw uitgroeit tot een groots paleis van on-Zeeuwse allure: "een Versailles in miniatuur in een vergeten uithoek aan de Schelde".

Laura Starink - Duitse wortels. Mijn familie, de oorlog en Silezië

G14-14, Amsterdam, 2013, 314 p.

Nieuwsgierig geworden naar wat haar Duitse moeder wist van wat er tijdens de oorlog gebeurde in de omgeving waar zij opgroeide, reconstrueert de schrijfster het leven van haar moeder en haar Duitse familieleden. Haar moeder groeide op in een normaal leraarsgezin in de buurt van Auschwitz, in Silezië aan de grens met Polen. Voor de grootouders van de schrijfster en hun zes kinderen begon de ellende

pas goed toen de oorlog voor de meesten zo goed als afgelopen was, maar voor wie de bevrijding door het Rode leger en de daaropvolgende Westverschiebung Polens dramatische gevolgen had.

Rosemary Sullivan - Svetlana, de dochter van Stalin (1926-2011)

B17-08, Uitgever De Geus, 2016, 567 p.

Svetlana Alliloejeva groeit op binnen de muren van het Kremlin. Ze is eigenwijs, intelligent, maar ook eenzaam, vooral na de zelfmoord van haar moeder. Ze heeft geen weet van de verschrikkingen die buiten het Kremlin plaatsvinden. Ook begrijpt ze niet waarom het ene na het andere familielid plotseling verdwijnt. Pas als ze ouder wordt, beseft ze wat voor man haar vader is en wat voor gruweldaden hij op zijn geweten heeft. Na zijn dood vlucht ze naar de Verenigde Staten. Maar ook al was ze geen onderdeel van haar vaders regime, Svetlana kan zijn reputatie niet ontlopen.

Willem Jan Verlinden - De zussen Van Gogh

B18-12, Uitgever Ambo Anthos, 2016, 279 p.

Vincent van Gogh had naast zijn broers Theo en Cor ook drie zussen. In *De zussen Van Gogh* haalt kunsthistoricus Willem Jan Verlinden de drie dochters Anna, Lies en Wil uit de schaduw van hun broers Vincent en Theo. Ze groeiden op in een intellectueel domineesgezin in Brabant en twee van hen volgden een onderwijzeressenopleiding in Engeland. De auteur schetst een fascinerend tijdsbeeld van de turbulente ontwikkelingen tijdens de tweede helft van de negentiende eeuw en het Fin de siècle. Hij heeft honderden brieven van de familie Van Gogh opgediept en combineert kunstgeschiedenis en kunstenaars met de opkomst van het socialisme en de vrouwenbeweging eind negentiende eeuw. Vincent zelf heeft na zijn vertrek naar Frankrijk zijn zussen niet meer gezien.

Carolijn Visser - Selma

B17-09, Uitgever Atlas Contact, 2016, 224 p.

De Joodse Selma Vos groeide op in IJmuiden en wist tijdens de Tweede Wereldoorlog aan de nazi's te ontkomen. Tijdens haar studie in Cambridge ontmoette ze Chang Tsao, de man van haar leven. Na de

geboorte van hun kinderen Greta en Dop bouwden ze een bestaan op in het China van Mao. Chang was vooraanstaand lid van de Partij en leidde het Psychologisch Instituut, toch bleven Selma en haar kinderen. Selma Vos was de enige Nederlander die in China woonden ten tijde van Laet Honderd Bloemen Bloeien, de Grote Sprong Voorwaarts en de Culturele Revolutie. Zij en haar gezin werden slachtoffers van de grootse idealen van de maoïstische heilstaat.

Jolande Withuis - Raadselvader
B18-13, De Bezige Bij, 2018, 224 p.

De bekende schaajournalist Berry Withuis (1920-2009) werd grootgebracht in een gereformeerd gezin. Als twaalfjarige raakte hij zijn geloof in God kwijt. Later werd hij communist en redacteur van het dagblad *De Waarheid*. Zijn dochter Jolande (1949) groeide op met haar vaders politieke overtuiging, maar ontwikkelde zich als volwassene tot een vermaard critica van het communisme. Die breuk met haar afkomst opende voor Withuis de weg naar het schrijverschap en de wetenschap, maar leidde tegelijkertijd tot een verwijdering tussen haar en haar vader. Na zijn dood reconstrueert ze met behulp van onder meer zijn bvd-dossier in *Raadselvader* zijn levensgeschiedenis.

Alexander Waugh - De Wittgensteins. Geschiedenis van een excentrieke familie. *G14-15, De Bezige Bij, Amsterdam, 2008, 357 p.*

Het boek gaat over het wel en wee van de steenrijke Weense familie Wittgenstein in de periode rond de beide wereldoorlogen. Vader Karl was grootindustrieel en kunstmecenas. Drie van zijn zonen pleegden om verschillende redenen zelfmoord. De twee andere zonen werden wereldberoemd, Paul als eenarmige pianist voor wie vele grote componisten pianoconcerten schreven, Ludwig als filosoof in Cambridge. Hoewel katholiek opgevoed, werd de familie in de Nazitijd als Joods bestempeld, maar na veel gesteggel en tegen inlevering van een belangrijk deel van hun kapitaal met rust gelaten.

Irvin D. Yalom - Dicht bij het einde, terug naar het begin. Memoires van een psychiater. *B18-14, Uitgeverij Balans, 2017, 420 p.*

In zijn memoires kijkt de bekende Amerikaanse psychiater Irvin Yalom (1931) terug op zijn veelbewogen leven en werk. Yalom stamt uit een joods-Russisch gezin dat na WO1 naar de VS is geëmigreerd. Na zijn studie geneeskunde besluit hij arts te worden, maar hij is ook schrijver. In 2017 tekende hij zijn memoires op en daarin staan drie levenslessen centraal: 'Heb geen spijt van de dingen die je niet hebt gedaan. Zorg dat je tevreden bent met het leven dat je leidt. Wees goed voor jezelf en voor anderen.' Yalom was de uitvinder van de groepstherapie en bleef zijn leven lang gefascineerd door de verhalen die zijn patiënten hem toevertrouwden. Het zijn deze verhalen die hem als wetenschapper inspireerden, en die de basis zouden vormen voor zijn romans als *Nietzsches tranen*, *De Schopenhauer-kuur* en *Het raadsel Spinoza*.

Annejet van der Zijl - De Amerikaanse prinses
G17-16, Querido, 239 p.

Het levensverhaal van de Amerikaanse Allene Tew (1872-1955) neemt ons mee door een stukje Amerikaanse en Europese geschiedenis. De jaren van ongeremde groei in Amerika, de Krach, de beide Wereldoorlogen: de schatrijke Allene maakte alles mee. Verrassend is de rol die zij speelde bij het huwelijk van Bernhard en Juliana. Haar leven ging niet over rozen: ze verloor haar drie kinderen en versleet vijf echtgenoten maar haar motto bleef: houd altijd moed!

Annejet van der Zijl - Anna. Het leven van Annie M.G. Schmidt
B15-17, Uitgeverij Querido, Amsterdam, 2002, 478 p.

In *Anna* vertelt Annejet van der Zijl het levensverhaal van Annie M.G. Schmidt (1911-1995), de vrouw die van een Zeeuwse domineesdochter uitgroeide tot misschien wel Nederlands bekendste schrijfster. Als kind al begon ze met schrijven, maar veel succes hadden haar eerste gedichten nog niet. Pas toen ze na de oorlog bij het Amsterdamse *Parool* kwam te werken, kroop de 'mossige' Annie uit haar schulp. Op basis van de brieven die Flip van Duijn, Annies zoon, haar ter beschikking stelde, reconstrueerde Van der Zijl de lotgevallen van de schrijfster, van haar zoektocht naar liefde en erkenning tot het soms inktzwarte persoonlijke leven achter de roem.

Verantwoording van de boekenkeuze

De boeken die op de keuzelijst staan voor de leesclubs die biografieën en familiegeschiedenissen lezen, komen uit verschillende bronnen. Zo staan er boeken op die uitgekozen zijn door de werkgroep geschiedenis (de titels met een G-code), boeken die van de keuzelijst kunstgeschiedenis komen (die met een U-code) en ook een boek dat van de literatuurwerkgroep afkomstig is. Die laatste betreft het boek *Rose*, van Rosita Steenbeek. De boeken met een B-nummer zijn uitgekozen door de werkgroep biografieën van Senia.

De werkgroep houdt rekening met twee 'doelgroepen' van belangstellenden binnen de leesclubs biografieën: enerzijds mensen die graag stevige biografieën lezen en niet terugdeinzen voor een studie-achtig boek van een behoorlijke omvang. Anderzijds zijn er ook lezers die graag boeken lezen die 'waar gebeurd' zijn, maar niet te dik zijn en soepel te lezen.

Hebt u opmerkingen over de keuzelijst? De werkgroep is er blij mee, stuur ze aan biografie@senia.nl. Daarin namen het afgelopen jaar deel Lamberthe de Jong, Paul Kooijmans, Annelies Olgers, Marleen Schippers en Marcia Visser.

Korte omschrijving

De omschrijving van de inhoud van de boeken is beperkt. Het is vaak moeilijk om zowel de inhoud als de stijl van het boek in ca. 150 woorden samen te vatten. We raden u daarom aan om meer informatie over de boeken te verzamelen, bijvoorbeeld via internet.

Bij het uitbrengen van deze boekenlijst waren de boeken, die op de keuzelijst voorkomen, verkrijgbaar. We kunnen niet garanderen dat dit zo blijft gedurende het seizoen 2020-2021. We stimuleren de uitwisseling van boeken via het **boekenprikbord** op de website van Senia.

Laatst aangepast op: 18 maart 2020.